

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	13 - 01 - 2022
Šifra:	450-05/21-4/22
Povezava:	ZBS Zveza bank Slovenije
EPA:	1797-VIII
EU:	
Sign. zn.:	
Kratika:	Dopis št.: 014/22-nn

Ljubljana, 13.1.2022

Državni zbor RS
Odbor za finance
g. Robert Polnar, predsednik

poslano izključno po el. pošti: finance@dz-rs.si

ZADEVA: Predlog Zakona o omejitvi in porazdelitvi valutnega tveganja med kreditodajalci in kreditojemalci kreditov v švicarskih frankih

Spoštovani predsednik in člani Odbora za finance,

pri Združenju bank Slovenije smo se seznanili z dne 5.1.2022 objavljenim gradivom Seznam sodb Sodišča EU (ECJ) in ESČP, ki se nanašajo na problematiko kreditov v švicarskih frankih (priloga dopisu Združenja Frank z dne 5.1.2022, v nadaljevanju »Seznam odločb z dne 5.1.2022«). Ker ugotavljamo, da Seznam odločb z dne 5.1.2022 ni popoln, niti ne odraža prave vsebine navedenih odločb, želimo v nadaljevanju spoštovane poslanke in poslance opozoriti na ugotovljene neskladnosti v Seznamu z dne 5.1.2022 (priloga) in izpostaviti bistvene poudarke, ki utemeljujejo naša dosedanja stališča, da predlog zakona ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Vljudno vas prosimo, da predmetno dopolnitev naših stališč k predlogu zakona upoštevate pri presoji ustreznosti predloga zakona.

Ob tem bi radi ponovno poudarili, da bančni sektor nasprotuje sprejemu predlaganega zakona; in sicer iz razlogov, ki smo jih v preteklosti že večkrat obširno navedli in obrazložili.

Zato jih na tem mestu ne bi ponavljali, ampak jih le na kratko povzemamo.

Predlog zakona je protiustaven, ekonomsko neutemeljen in socialno nepravičen. Predlogu zakona je mogoče očitati tudi neskladnost s pravom EU. V nobeni državi članici EU, ki je tudi članica skupine EURO, ni prišlo do sprejema takšnega zakona.

Priznana pravna stroka tudi meni, da predlog systemskega zakona resno posega v zaupanje v pravo in pri tem ugotavlja neskladje z Ustavo RS, in sicer predlog zakona krši prepoved retroaktivnosti, nedopustno posega v ustavnopravno varovane pravice, posega v pravnomočno urejena pravna razmerja in pogodbeno svobodo, neenakopravno obravnava kreditojemalce ter spodbuja slabe odločitve in neskrbno ravnanje posameznikov.

Ekonomska stroka izpostavlja, da bi lahko systemska rešitev imela v prihodnosti negativne posledice z vidika moralnega hazarda, saj bi posamezniki v prihodnosti sklepali bolj tvegane posle z vedenjem, da jih bo zaščitila država. Sprejetje systemske rešitve bi lahko povzročilo plaz podobnih zahtev potrošnikov za reševanje njihovih slabih odločitev.

Ravno tako sprejem zakona ni pravičen niti upravičen iz socialnih razlogov, saj število neplačnikov niti razlogi za tak položaj v primeru CHF kreditojemalcev ne odstopajo od tistih pri EUR kreditojemalcih.

V primerjavi s preteklimi, že zavrženimi predlogi zakona, sedanji predlog še dodatno posega v veljavni pravni red, saj retroaktivno uvaja valutno kapico. Ta novi dodatni predlog je v nasprotju z določili Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK-2), ki že določa postopke in ravnanja kreditodajalcev v primeru, če zaradi spremembe menjalnega tečaja vrednost skupnega zneska kredita, ki ga mora potrošnik še plačati, ali vrednost rednih plačil odstopa za več kot 10 %.

Iz sodne prakse Vrhovnega sodišča RS ne izhaja utemeljenost razlogov za sprejem predloga zakona. Krediti v CHF so dovoljeni. Vrhovno sodišče je poudarilo, da je potrebno odločati glede na okoliščine vsakega posameznega primera, pri čemer je v vseh dosedanjih dokončnih odločitvah ugotovilo, da je bila pojasnilna dolžnost ustrezno in pošteno opravljena.

Tudi Evropsko sodišče za človekove pravice je sprejelo soglasno odločitev v zadevi Antonopoulou proti Grčiji (opr. št. 46505/19) z dne 11.2.2021, da ne sprejme v obravnavo pritožbe glede CHF kredita.

Tako kot v primerih vseh prejšnjih predlogov retroaktivnega zakonskega poseganja v pogodbene odnose, ki so bili sklenjeni v skladu z vsakokrat veljavno zakonodajo, tudi tokrat nobeno mnenje nacionalnih in evropskih institucij ne podpira sprejema takšnega predloga zakona.

Iz objavljenih gradiv je razvidno, da Vlada RS meni, da bi morali biti sistemski posegi v civilnopravna razmerja čim manjši, obenem pa bi se moralo izkoristiti možnosti reševanja problematike, ki jih že omogoča obstoječa zakonodaja. Glede na vse navedeno vlada ne podpira predloga zakona, ki ga je Državnemu zboru Republike Slovenije predložil Državni svet Republike Slovenije, in meni, da ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Tudi Banka Slovenije je v preteklosti že izrazila jasno stališče, da je sistemsko reševanje nesprejemljivo in da napoved bodočega gibanja menjalnega tečaja ni mogoča.

Evropska centralna banka (ECB) prav tako ne podpira predloga zakona in v svojem mnenju z dne 26.11.2021 navaja celo vrsto pravnih in ekonomskih pomislekov, ki ne govorijo v prid sprejemu predloga zakona. Pri tem je opozorila na možne negativne učinke (poslabšanje razpoloženja tujih vlagateljev zaradi zaznanega zmanjšanja pravne varnosti in povečanja deželnega tveganja), na negativne finančne posledice za slovenski bančni sektor, negativen bi bil tudi vpliv na finančno stabilnost in prihodnjo sposobnost kreditiranja v celotnem bančnem sektorju.

Glede na navedeno pri Združenju bank Slovenije menimo, da takšen zakon ne bi smel biti sprejet, ampak bi se morali primeri, ko so stranke mnenja, da niso ustrezno razumele izpostavljenosti valutnemu tveganju, obravnavati posamično, v skladu z veljavnim pravnim redom. Zato predlagamo, da Odbor za finance ne podpre predloga zakona.

Za razumevanje se vam najlepše zahvaljujemo.

S spoštovanjem,

mag. Stanislava Zadavec Capriolo
Direktorica

Priloga: seznam ECJ sodb

Odločitve Sodišča EU

Najprej izpostavljamo, da se odločbe Sodišča EU, našteje v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022, ne nanašajo specifično na kredite, vezane na CHF, temveč na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (Direktiva 93/13). Sodišče EU namreč ne odloča o posameznih konkretnih primerih, temveč razlaga pravo EU, razlaga pa velja za nedoločeno število primerov, ki so že nastali ali pa bodo nastali v prihodnosti. Sodišče EU je večkrat izpostavilo, da se pristojnost tega sodišča omeji na to, da izlušči merila, ki jih nacionalno sodišče lahko ali mora uporabiti pri presoji pogodbenih pogojev, **le nacionalno sodišče pa je pristojno, da glede na okoliščine obravnavanega primera presodi, ali gre za nedovoljene pogoje** (na primer točka 22 sodbe C-186/16, Andriuc in drugi proti Banca Românească SA).

Obsežna praksa Sodišča EU, ki določa merila za presajo morebitne nedovoljenosti pogodbenih pogojev, pri čemer so nacionalna sodišča, vključno s slovenskimi, na ta merila vezana, po našem mnenju potrjuje, da zakonodajalčev poseg v pogodbenega razmerja med kreditorejmalci in kreditodajalci ni potreben niti primeren. Ustrezno pravno in sodno varstvo potrošnikov je zagotovljeno v okviru že obstoječih institutov slovenskega in evropskega potrošniškega prava. Kot izhaja tudi iz mnenja Zakonodajno-pravne službe, so slovenska sodišča, vključno z Vrhovnim sodiščem RS kot najvišjim sodiščem v državi, izdala že številne odločbe, ki se nanašajo na kredite v CHF. Zgolj dejstvo, da se ena stran z nekaterimi odločitvami sodišč ne strinja, ne upravičuje zakonodajnega posega. Nasprotno, poseg zakonodajne veje oblasti v takšnih okoliščinah bi pravzaprav pomenil očitno kršitev načela delitve oblasti v pravni državi in bi okrnil zaupanje v pravo in institucije v državi.¹

Naši komentarji po posameznih odločbah Sodišča EU v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022 so naslednji:

C-243/20 21.12.2021	<p>Sodba se nanaša na razlago člena 1(2) Direktive 93/13, ki pravi, da določbe te Direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah ali načelih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, zlasti na področju prometa.</p> <p>Glede na navedeno ne vidimo nobene povezave med odločbo in predlogom zakona.</p>
C-670/20 6.12.2021	<p>Odločba ponavlja merila, ki jih nacionalno sodišče lahko ali mora uporabiti pri presoji pogodbenih pogojev. Presoja, ali gre za nedovoljene pogodbene pogoje, mora glede na okoliščine konkretnega primera vedno opraviti nacionalno sodišče v vsakem posameznem primeru, ki ga obravnava.</p> <p>Odločba je v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022 tudi napačno in nekorektno povzeta, saj se je Sodišče EU odločilo, da ne zadošča, da je potrošnik izjavil, da je seznanjen s tveganji.² Gola izjava potrošnika, da pozna tveganja, je torej tista, ki ne zadošča. Če je</p>

¹ Prim. OdlUS XVIII, 51, U-I-248/08, Ur. l. 95/2009: *Nespoštovanje sodnih odločb pomeni zanikanje vladavine prava in vzpostavljanje vladavine nevezane in neomejene volje.*

² Odločitev Sodišča EU se v izvirniku glasi: *In that regard, the fact that the consumer declares himself or herself to be fully aware of the potential risks arising from entering into that agreement does not, in itself, have any relevance for the purposes of the assessment of whether the seller or supplier has met that requirement of transparency.*

	potrošnik podpisal izjavo o seznanjenosti s tveganji, pa je seveda od vsebine te izjave odvisno, ali je bila seznanitev s tveganji ustrezna. Ta presoja je po sodni praksi Sodišča EU pridržana nacionalnemu sodišču v vsakem posameznem primeru.
C-212/20 18.11.2021	<p>Odločba je v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022 povzeta nekorektno. Odločitev Sodišča EU se namreč glasi, da nacionalno sodišče, ki je ugotovilo nepoštenost pogoja v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, v smislu člena 3(1) te direktive, ta pogoj ne sme razlagati tako, da bi omililo njegovo nepoštenost, tudi če bi ta razlaga ustrezala skupni volji strank.</p> <p>Odločba se torej nanaša na primere, ko je nacionalno sodišče že ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja v posameznem primeru, ki ga je obravnavalo.</p> <p>Glede na navedeno ne vidimo nobene povezave med odločbo in predlogom zakona.</p>
C-932/19 2.9.2021	<p>Odločba je v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022 povzeta nekorektno in napačno. Odločba se nanaša na madžarski zakon, ki je določil, da se tako za izplačilo kot tudi za odplačilo kreditov, vezanih na tujo valuto, uporablja uradni tečaj madžarske narodne banke za tujo valuto (ne pa nakupni in prodajni tečaji posamezne banke).³ Uradni tečaj madžarske narodne banke se je uporabljal brez kakršnekoli omejitve (valutne kapice). Glede na navedeno ne vidimo nobene povezave med odločbo in predlogom zakona.</p> <p>V celoti neresnične pa so navedbe v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022, da naj bi sodba C-932/19 govorila o kakršnemkoli retroaktivnem učinku. Konkretna odločba Sodišča EU se je nanašala na vprašanje, ali lahko potrošniki, kljub madžarskemu zakonu, s katerim je bil nadomeščen pogodbeni pogoj glede vrste menjalnega tečaja, ki se uporabi za preračun valut (kreditni so pri tem ostali še vedno v CHF), zahtevajo ugotovitev ničnosti celotne kreditne pred nacionalnim sodiščem. V zvezi s tem je Sodišče EU odločilo, da se sodišče, ki obravnava zadevo, ne sme opreti zgolj na to, da bi bila lahko ničnost navedene pogodbe kot celote koristna za potrošnika. Možnost ohranitve pogodbe je načeloma treba preučiti glede na merila, ki jih določa nacionalno pravo. V skladu z objektivnim pristopom, ki ga je uporabilo Sodišče EU, pa ni dovoljeno, da se položaj ene od pogodbenih strank v nacionalnem pravu upošteva kot odločilno merilo pri presoji nadaljnje usode pogodbe.⁴</p> <p>V zvezi s tem izpostavljamo, da je načelo pravne varnosti in prepovedi retroaktivnosti tako kot v slovenskem pravnem redu tudi splošno pravno načelo prava EU oziroma je eno od temeljnih načel prava EU (točka 220 sodbe Sodišča EU v združenih zadevah C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P z dne 28. junija 2005, sodba z dne 8. oktobra 1987 v zadevi Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Recueil, str. 3969, točka 13). Na to je v svojem mnenju opozorila tudi ECB.</p>
C-609/19 10.6.2021	<p>Zadeve se nanašajo na produkt „Helvet Immo“, ne na navaden kredit v tuji valuti. Produkt je imel številne specifične (uporabljala se je fiksna obrestna mera, obroki so bili</p>

³ Točka 9 sodbe C-932/19, JZ proti OTP Jelzálogbank Zrt., OTP Bank Nyrt., OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt.

⁴ Prav tam, točka 49.

<p>C-776/19 do C-782/19 10.6.2021</p>	<p>fiksni in v domači valuti, ne v tuji valuti, doba plačevanja obrokov se je lahko podaljševala), kar je vse vplivalo na presojo (ne)transparentnosti produkta. Glede na navedeno ne vidimo nobene povezave med navedenimi odločbami in predlogom zakona.</p> <p>Izpostavljamo pa, da je Sodišče EU v teh zadevah ponovno poudarilo, da se mora Sodišče EU omejiti na to, da predložitvenemu sodišču zagotovi smernice, ki jih mora to upoštevati pri presoji nepoštenosti zadevnega pogoja, predložitveno (nacionalno) sodišče pa je tisto, ki mora odločiti o konkretni opredelitvi posameznega pogodbenega pogoja glede na okoliščine obravnavane zadeve.⁵ V zvezi s presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja mora nacionalno sodišče na podlagi meril, navedenih v členu 3(1) in členu 5 Direktive 93/13, ugotoviti, ali tak pogoj ob upoštevanju okoliščin obravnavane zadeve izpolnjuje zahteve po dobri veri, uravnoteženosti in preglednosti, ki jih določa ta direktiva.⁶</p>
<p>C-198/20 10.6.2021</p>	<p>Odločba se nanaša na razlago pojma potrošnik (<i>concept of consumer</i>). Navedeno je pomembno le z vidika, ali se lahko posameznik (kot potrošnik) sploh sklicuje na varstvo po Direktivi 93/13. Še vedno pa mora nacionalno sodišče presoditi, ali je to sklicevanje na Direktivo 93/13 v vsakem posamičnem primeru glede na okoliščine konkretnega primera utemeljeno.</p> <p>Pri tem dodajamo, da je Sodišče EU pojasnilo, da je lahko raven zahtevane seznanitve različna glede na okoliščine posameznega primera in glede na zadevne proizvode ali storitve.⁷ Navedeno potrjuje, da je posploševanje o tem, da kreditorejmalci s tveganji naj ne bi bili seznanjeni, na katerem temelji predlog zakona, neustrezno in v nasprotju tako s slovenskim kot tudi evropskim pravom.</p>
<p>C-19/20 29.4.2021</p>	<p>V omenjeni odločbi je Sodišče EU izpostavilo, da cilj, ki mu sledi zakonodajalec Unije v okviru Direktive 93/13, ni razveljavitev vseh pogodb z nepoštenimi pogoji.⁸ Iz tega sledi, da še toliko bolj velja, da cilj potrošniškega varstva ni v tem, da se razveljavijo ali spremenijo pogodbe, pri katerih nepoštenost pogodbenih pogojev niti ni bila sodno ugotovljena, kot to želi doseči predlagatelj zakona.</p> <p>Sodišče EU je poleg tega v odločbi izrecno izpostavilo, da mora v primeru, če nacionalno sodišče, ki na podlagi dejanskih in pravnih elementov, s katerimi razpolaga, ugotovi, da pogoj spada na področje uporabe Direktive 93/13, ter da je ta pogoj nepošten, o tem praviloma obvestiti stranke v sporu in jih pozvati, naj o tem kontradiktorno razpravljajo na način, ki ga v zvezi s tem določajo nacionalna postopkovna pravila.⁹ Iz omenjenega izhaja, da je ugotavljanje morebitne nepoštenosti pogodbenih pogojev predmet kontradiktornih sodnih postopkov in nepoštenosti pogodbenih pogojev ni mogoče predpostavljati, kot to izhaja iz predloga zakona.</p>

⁵ Točka 60 obrazložitve sodbe Sodišča EU v zadevi C-609/19, BNP Paribas Personal Finance SA proti VE.

⁶ Prav tam, točka 61.

⁷ Točka 51 obrazložitve sodbe Sodišča EU v zadevi C-92/11, RWE Vertrieb AG proti Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV.

⁸ Točka 55 obrazložitve sodbe Sodišča EU v zadevi C-19/20, I.W., R.W. proti Bank BPH S.A.

⁹ Prav tam, točka 93 obrazložitve.

C-224/19 in C-259/19 16.7.2020	<p>Tudi v tej zadevi je Sodišče EU zapisalo, da mora predložitveno (nacionalno) sodišče jasnost in razumljivost pogoja preučiti glede na vsa upoštevana dejstva, med katerimi sta oglaševanje in informacije, ki jih je posojilodajalec predložil v okviru pogajanj za sklenitev posojilne pogodbe, in glede na raven pozornosti, ki jo je mogoče pričakovati od povprečnega potrošnika, ki je običajno obveščen ter razumno pozoren in preudaren.¹⁰</p> <p>Restriktivna razlaga zastaranja zahtevkov potrošnika pa po našem mnenju dodatno potrjuje, da je kreditjemalcem zagotovljeno ustrezno (široko) pravno in sodno varstvo v okviru že obstoječe (slovenske in evropske) potrošniške ureditve.</p>
C-698/18 in C-699/18 ter C-407/18	<p>Odločbe po našem mnenju dodatno potrjujejo, da je kreditjemalcem zagotovljeno ustrezno (široko) pravno in sodno varstvo v okviru že obstoječe (slovenske in evropske) potrošniške ureditve.</p>
C-118/17 14.3.2019	<p>Opisani primer v odločbi potrjuje navedbe v mnenju Zakonodajno-pravne službe, da je madžarski zakon o konverziji, ki ga je predlagatelj zakona navedel v okviru primerjalnopravnega pregleda, veljal le za naprej in ne za nazaj. Zakon se je nanašal le na še obstoječi dolg po kreditnih pogodbah, uporabil pa se je menjalni tečaj, veljaven v času sprejetja zakona (ne menjalni tečaji, ki so veljali v preteklosti).¹¹</p>
C-51/17 20.9.2018 C-186/16 20.9.2017	<p>Iz sodbe C-186/16, ki jo izpostavlja tudi Zakonodajno-pravna služba, izhaja, da mora presojo morebitne nepoštenosti pogodbenih pogojev opraviti (nacionalno) sodišče, glede na trenutek, ko je bila pogodba sklenjena, in upoštevajoč okoliščine, ki bi jih banka lahko poznala takrat. Sodišče EU večkrat izpostavi, da mora potrebna preverjanja opraviti nacionalno sodišče.</p>
C-26/13 30.4.2014	<p>V okviru ocene nepoštenosti pogoja je torej treba upoštevati le datum sklenitve zadevne pogodbe in glede na vse okoliščine, podane ob tej sklenitvi, presoditi, ali je ta pogoj v korist prodajalca ali ponudnika povzročil neravnotežje v pravicah in obveznostih strank. Pri taki oceni je sicer mogoče upoštevati izpolnjevanje pogodbe, vendar ta ocena nikakor ne more biti odvisna od dogodkov, nastalih po sklenitvi pogodbe, ki niso odvisni od volje strank.¹² Ali prodajalec ali ponudnik izpolnjuje zahtevo po preglednosti iz člena 4(2) in člena 5 Direktive 93/13, je treba presojati glede na elemente, ki so mu bili na voljo na dan sklenitve pogodbe, ki jo je sklenil s potrošnikom.¹³</p> <p>V zadevi C-38/17 z dne 5. junija 2019 je Sodišče EU pojasnilo, da bo moralo predložitveno (nacionalno) sodišče presoditi, ali je potrošnik glede na vsa upoštevana dejstva lahko razumel, na kakšen način je treba določiti znesek posojila, izražen v tuji valuti, in menjalni tečaj ter kakšne so ekonomske posledice, ki bi lahko nastale zanj.</p>

¹⁰ Točka 68 obrazložitve sodbe Sodišča EU v zadevah C 224/19 in C 259/19, CY proti CaixaBank SA (C-224/19), in LG, PK proti Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (C-259/19).

¹¹ Točka 14 sodbe Sodišča EU v zadevi C-118/17, Zsuzsanna Dunai proti ERSTE Bank Hungary Zrt.

¹² Prim. sodbo Sodišča EU v zadevah C-229/19 in C-289/19, Dexia Nederland BV proti XXX (C-229/19), Z (C-289/19), točka 54.

¹³ Zadeva C-452/18, XZ proti Ibercaja Banco SA, točka 49 obrazložitve.

	<p>Vendar pa ni mogoče zahtevati, da prodajalec ali ponudnik vse te elemente konkretno določi v trenutku sklenitve pogodbe.¹⁴</p> <p>V eni od podobnih zadev pa je Sodišče EU še izrecno navedlo, da od prodajalca ali ponudnika ni mogoče zahtevati predložitve natančnih informacij o finančnih posledicah, povezanih s spremembami tržnih spremenljivk (obrestne mere ali menjalnega tečaja) med trajanjem pogodbe, ker so te spremembe odvisne od prihodnjih dogodkov, ki niso predvidljivi in niso odvisni od volje tega prodajalca ali ponudnika. Natančneje, uporaba spremenljive obrestne mere ali menjalnega tečaja že po svoji naravi povzroči nihanje zneskov prihodnjih obrokov, tako da prodajalec ali ponudnik ne more pojasniti natančnega vpliva uporabe pogoja za te prihodnje obroke.¹⁵</p>
--	---

Sklepno želimo izpostaviti, da je Sodišče EU v zadevi C-34/18 z dne 19. septembra 2019 izrecno poudarilo, da Direktiva 93/13 nobenih pogodbenih pogojev ne opredeljuje na splošno in brez dodatnega preizkusa kot nepošteno. Nacionalno sodišče mora pri vsakem pogodbenem pogoju preveriti, ali ta pogoj v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika ustvarja znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.¹⁶ Pri presoji se upošteva celota pogodbenih pogojev oziroma mora nacionalno sodišče pri presoji morebitne nepoštenosti pogodbenega pogoja, na katerem temelji zahtev, o katerem odloča, upoštevati vse preostale pogoje zadevne pogodbe.¹⁷ Presojno je treba opraviti ob upoštevanju nacionalnih pravil, ki se uporabijo, če med strankama ni dogovora, sredstev, ki jih ima potrošnik v skladu z nacionalno ureditvijo na voljo, da doseže prenehanje uporabe tovrstnih pogojev, narave premoženja ali storitev, ki so predmet zadevne pogodbe, in vseh okoliščin ob sklenitvi te pogodbe.¹⁸ Takšno presojno pa mora in lahko opravi le sodišče v vsakem posamičnem primeru. Izpostavljanje zgolj enega izmed elementov pogodbenega razmerja, kot to izhaja iz predloga zakona (konkretno vrednosti menjalnega tečaja, zlasti vrednosti menjalnega tečaja, ki morebiti sploh niso bile uporabljene za preračun obveznosti po pogodbah, ki bi jih zajel zakon), zato ni pravilno.

Odločitve ESČP

Glede primerov na ESČP dodajamo naslednje:

ECHR 441 (2018)	Odločba se, tako kot je izpostavljeno že v mnenju Zakonodajno-pravne službe, nanaša na madžarske zakone, sprejete v času finančne krize in času velikega obsega kreditov v tuji valuti na Madžarskem. ¹⁹ Madžarski zakoni glede konverzije niso veljali za nazaj, temveč za naprej. Poleg tega so se primeri pred ESČP
------------------------	---

¹⁴ Točka 36 obrazložitve sodbe Sodišča EU v zadevi C-38/17, GT proti HS.

¹⁵ Zadeva C-452/18, XZ proti Ibercaya Banco SA, točka 52.

¹⁶ Zadeva C-34/18, Otília Lovasné Tóth proti ERSTE Bank Hungary Zrt., točke od 44 do 46 obrazložitve.

¹⁷ Zadeva C-621/17, Gyula Kiss proti CIB Bank Zrt. in drugim, z dne 3. 10. 2019, točka 55 obrazložitve. Prim. tudi sodbo SEU v zadevah C-229/19 in C-289/19, Dexia Nederland BV proti XXX (C-229/19), Z (C-289/19), točka 58. Tem stališčem je sledila tudi slovenska sodna praksa (prim. VSL Sodba I Cp 1670/2019).

¹⁸ Zadeva C-421/14, Banco Primus SA proti Jesúsú Gutiérrezu Garcíi z dne 26.1. 2017, točka 67 obrazložitve.

¹⁹ V času sprejemanja zakona je bilo še za 6.802 milijard madžarskih forintov (HUF) kreditov, ki jih je zajemal zakon (od 8.647,9 milijard HUF, kar je bil največji obseg teh kreditov). Več kot polovica kreditov je bila v tuji valuti.

Merkantil Car Zrt proti Madžarski	nanašali na zakone v zvezi s določenimi pogodbenimi pogoji v potrošniških kreditnih pogodbah, ki so dajalcu kredita omogočali enostransko povišanje obresti in stroškov kredita. Na Madžarskem je torej šlo za specifične okoliščine (nacionalna valuta HUF je močno izgubila na vrednosti v času krize ²⁰ , sočasen valutni in obrestni pretres, saj so dajalci kredita imeli možnost enostransko povišati obrestne mere, ki niso bile vezane na tržne razmere ²¹), ki v Sloveniji niso podane.
Xanthi Antonopoulou v. Grčiji, 19. 1. 2021	<p>Opis primera v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022 ne ustreza vsebini odločbe, kot je objavljena na spletnih straneh ESČP (v izvirniku v francoskem jeziku²²).</p> <p>Ne drži, da naj bi bila pritožba s strani ESČP zavržena oz. označena za nedopustno, ker pritožnica naj ne bi zadostila pogoju vsebinskega izčrpanja pravnih sredstev. Iz sodbe namreč izhaja, da se je kreditojemalka zoper odločbo prvostopenjskega sodišča pritožila in je bila njena pritožba tudi obravnavana.²³ Drži sicer, da je grška vlada pred ESČP ugovarjala, da kreditojemalka naj ne bi vsebinsko izčrpala domačih pravnih sredstev, ker se na kršitev pravice iz 1. člena Protokola št. 1 k EKČP ni sklicevala²⁴, vendar je ESČP sklenilo, da ti ugovori niso relevantni oziroma da o njih ni potrebno odločati²⁵, ker je treba tožbo kreditojemalke pred ESČP zavrniti iz drugih razlogov. ESČP je tako med drugim med zavrnitvenimi razlogi pojasnilo, da sta sodišče prve stopnje in nazadnje kasacijsko sodišče ugotovila, da klavzula, po kateri je pritožnica dolžna vrniti določene zneske, večje od izposojenih, ni nerazumna oziroma nedopustna.²⁶ Kot bistveno pa je ESČP izpostavilo, da 1. člen Protokola št. 1 državi nalaga pozitivne obveznosti procesne narave, in sicer zahteva, da je država dolžna zagotoviti sodni postopek, ki ponuja potrebna procesna jamstva in tako nacionalnim sodiščem omogoča učinkovito reševanje morebitnih sporov med posamezniki. ESČP se je zato omejilo na presojo, ali je način, na katerega so nacionalna sodišča odločila v sporu med</p>

²⁰ Kot izhaja iz javno objavljenih podatkov o gibanju menjalnega tečaja CHF HUF, se je menjalni tečaj CHF HUF v letu 2015 spremenil za skoraj 100 %, saj je bilo treba namesto približno 150 HUF za 1 CHF, kot je menjalni tečaj CHF HUF znašal od leta 2000 dalje, v letu 2015 za 1 CHF odšteti skoraj 300 HUF.

²¹ Prim. PRIPOROČILO EVROPSKEGA ODBORA ZA SISTEMSKA TVEGANJA z dne 21. septembra 2011 o dajanju posojil v tujih valutah (ESRB/2011/1), 2011/C 342/01, točka II.1. Kreditno tveganje, na katero vplivajo spremembe deviznega tečaja in tujih obrestnih mer: *V nekaterih državah [...] so obrestne mere za hipotekarna posojila v tujih valutah eksplicitno vezane na tržne obrestne mere, zato je tam negativne učinke depreciacije domače valute v veliki meri izničilo padanje obrestnih mer v eurih in švicarskih frankih.[...] Po drugi strani so uresničevanje tečajnega tveganja pospeševale vse višje obrestne mere za posojila v tujih valutah na Madžarskem (sočasni tečajni in obrestni pretres). Madžarskim bankam je njihov režim vrednotenja tveganj omogočil, da so obrestne mere za posojila prebivalstvu določale enostransko in brez upoštevanja sprememb tujih obrestnih mer. Obrestno breme madžarskih prebivalcev, ki so imeli posojila v tujih valutah, se je zato v zadnjih dveh do treh letih povečalo, to pa je še stopnjevalo negativni učinek močne depreciacije madžarskega forinta v razmerju do švicarskega franka.*

²² Odločba ESČP v zadevi Antonopoulou proti Grčiji, št. 46505/19 ([https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-208076%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-208076%22]})).

²³ Prav tam, točki 27 in 31 ter naslednje točke.

²⁴ Prav tam, točka 46.

²⁵ Prav tam, točka 49.

²⁶ Prav tam, točka 52.

	<p>posamezniki, v skladu z nacionalno zakonodajo, in ali odločitve teh sodišč niso bile arbitrarne.</p> <p>Kreditotjemalka je v zadevi ESČP, Antonopoulou proti Grčiji, št. 46505/19, zatrjevala, da ji določba o konverziji naj ne bi omogočala omejitve tveganja, ker bi se pretvorba valut opravila po veljavnem menjalnem tečaju, kreditotjemalka pa naj ne bi imela zadostnega znanja, da bi pretvorbo zahtevala v zanjo ugodnem trenutku.²⁷ ESČP teh argumentov ni sprejelo in je štelo, da je imela kreditotjemalka po domačem pravu ustrezna pravna sredstva: tožba za razglasitev ničnosti sporne klavzule pred civilnimi sodišči, možnost ponovnega pogajanja ali odpovedi pogodbe, možnost, da od banke kadarkoli zahteva pretvorbo valute posojila v evre in zavarovanje pred tveganjem povečanja mesečnih odplačil. Kar zadeva učinkovitost pravnega sredstva, za katerega se je odločila, je ESČP ugotovilo, da je pritožnica imela možnost, da pred pristojnimi sodišči predstavi vse svoje trditve in pridobi podrobno obrazloženo sodbo, ki jo je izdalo kasacijsko sodišče.²⁸ Na koncu ESČP še ugotavlja, da je kasacijsko sodišče, ne da bi se izrecno sklicevalo na sodno prakso Sodišča Evropske unije, razlagalo domače pravo na način, ki je skladen z razlago ustreznega evropskega prava.²⁹ Kot taka je bila pritožba kreditotjemalke zavrnjena kot očitno neutemeljena.³⁰</p> <p>Neutemeljeno pa je tudi sklicevanje, da naj bi ESČP odločilo, da bi morala država ob finančni krizi, ki je še posebej prizadela Grčijo, sprejeti ukrepe, s katerimi bi preprečila, da bi na tisoče ljudi, ki so najeli hipotekarna posojila, trpeli breme, ki je nesorazmerno s tveganjem. V 77. točki sodbe je namreč ESČP poudarilo, da je vendarle v konkretnem primeru treba ugotoviti, da pritožnica ni bila neseznanjena z valutnim tveganjem in z rizikom, da se lahko vrednost valute posojila v dobi odplačevanja poviša.</p>
Sadlik v. Poland, 31.8.2021	<p>ESČP se v obrazložitvi sodbe³¹ v tej zadevi večkrat sklicuje na svojo odločbo v zadevi Antonopoulou proti Grčiji. Tako kot v zadevi Antonopoulou je ESČP tudi v tej zadevi poudarilo, da je imel pritožnik na voljo zadostna pravna sredstva in da odločbe sodišč, ki so odločala o pritožnikovi zadevi, niso očitno neutemeljene ali arbitrarne. V nasprotju z navedbami v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022, ESČP nikjer kot relevantno dejstvo ne izpostavlja, da naj bi šlo za podjetnika, prav tako iz odločbe ne izhaja, da naj bi bilo to kakorkoli relevantno pri odločanju nacionalnih sodišč o pritožnikovi zadevi. Glede na to, da se v odločbi ESČP omenja tudi sodbe Sodišča EU o varstvu potrošnikov, je očitno, da je bil primer presojan tudi z vidika potrošniškega prava. ESČP je poleg tega še ugotovilo, da je bil pritožnik informiran o valutnem tveganju, imel je tudi možnost spremembe valute kredita. Pritožba je</p>

²⁷ Prav tam, točka 16.

²⁸ Prav tam, točka 82.

²⁹ Prav tam, točka 83.

³⁰ Prav tam, točka 85.

³¹ Odločba ESČP v zadevi Sadlik proti Poljski, št. 44180/17 ([https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-212072%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-212072%22]})).

	<p>bila s strani ESČP posledično zavrnjena kot očitno neutemeljena (in ne zavržena³², kot je napačno navedeno v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022).</p> <p>Drži pa navedba v Seznamu odločb z dne 5. 1. 2022, da je bila zadeva presojana s strani tričlanskega odbora, kar je dopustno v primerih, ko se vsi trije sodniki glede odločitve strinjajo in ko glede primera že obstaja uveljavljena praksa sodišča³³ (v konkretnem primeru se je ESČP – tričlanski odbor oprl na odločbo Antonopoulou proti Grčiji, ki pa je bila presojana s strani sedemčlanskega senata).</p> <p>Navedeno dodatno potrjuje, da ni realno pričakovati, da bi ESČP v primeru slovenskih kreditojemalcev sodilo kakorkoli drugače, kot je v primeru Antonopoulou proti Grčiji.</p>
--	---

³² Pojem *inadmissible* ESČP uporablja tudi v primeru zavrnitve pritožbe zaradi očitne neutemeljenosti (po tem, ko je ESČP pritožbo že presojalo po temelju in vsebini), ne samo v primerih, ko niso izpolnjene procesne predpostavke za obravnavanje pritožbe (za kar se v slovenskem pravnem redu uporablja izraz zavrženje). Prim. ECHR, Practical Guide on Admissibility Criteria, Updated on 1 August 2021.

³³ Prim. pojasnila na spletni strani ESČP (https://www.echr.coe.int/Documents/50Questions_ENG.pdf).